

OpenLeaks, GlobaLeaks i EnviroLeaks són alguns dels nous projectes que, seguint el fenomen WikiLeaks, volen difondre material confidencial. Així doncs, a la Xarxa hi ha iniciatives similars que s'inspiren en el popular web promogut per Julian Assange que ha fet trontollar els fonaments de moltes cancelleries i que ha convidat altres persones a seguir-ne l'exemple. Aquest és un repàs d'uns quants projectes, alguns encara en plena gestació, que busquen publicar material fins ara no accessible

El “wikileaks” s'estén per Internet

Àlex Barnet
Fotos: Vicente Pruna

L'impacte mediàtic i social de WikiLeaks no acaba en el seu propi fenomen i s'estén per Internet mitjançant una sèrie de llocs que s'inspiren en aquest model, tot i que a vegades el modifiquen per adaptar-lo a altres escenaris i maneres de funcionar. El neologisme “wikileaks” serveix per etiquetar globalment aquestes propostes que, encara que són diverses, tenen en comú la funció de voler captar i difondre a través de la Xarxa documents amb informació valuosa que fins ara ha estat amagada al públic.

Noves organitzacions com OpenLeaks, GlobaLeaks i EnviroLeaks s'apunten al “wikileaks” i també sembla que ho poden fer mitjans com el *New York Times*. Sens dubte, WikiLeaks ha creat un nou referent en el món de la informació, però com explica l'expert digital Enrique Dans a CAPÇALERA: El camí, per a aquestes noves iniciatives, està ple d'incògnites.

Cal remarcar que el terme *wikileaks* és una referència genèrica. La diversitat d'escenaris, objectius, procediments, estructures tecnològiques, models econòmics i mecanismes de seguretat –anònim de les fonts, comprovacions que evitin falsedat, atacs, etcètera– que hi ha al voltant de cada projecte fan que cadascun sigui diferent. I en alguns casos, i malgrat que sigui el nom comú de referència, algunes d'aquestes iniciatives tenen una clara voluntat de marcar dife-

rències respecte a WikiLeaks.

GlobaLeaks, per exemple, descriu diversos punts i mecanismes que la separen de l'organització que lidera Julian Assange. EnviroLeaks diu que no és WikiLeaks i deixa clar que només vol treballar amb documents que es puguin publicar legalment. En el cas d'OpenLeaks, les diferències amb WikiLeaks inclouen, a més d'aspectes teòrics i organitzatius, un fort enfrontament personal entre els respectius líders.

De les noves propostes, OpenLeaks (<http://openleaks.org>) és la més coneguda. Està liderada per Daniel Domscheit-Berg, un *hacker* anteriorment vinculat al grup alemany Chaos Computer Club que va ser ajudant d'Assange a WikiLeaks fins que, el setembre de l'any passat, es van barallar per la manera com es va gestionar la difusió de documents secrets sobre l'Iraq i l'Afganistan. Des de llavors, les diferències entre Daniel Domscheit-Berg i Julian Assange han augmentat i fins i tot s'han produït episodis d'enfrontament dialèctic entre ambdós.

No és estrany, doncs, que OpenLeaks, en la declaració d'intencions, proposi un model alternatiu a WikiLeaks. En general, parla de sistemes més democràtics, de donar veu als components de l'organització i d'una gestió amb regles establertes. La comunitat OpenLeaks està formada per algunes ONG, grups de de-

El fenomen WikiLeaks ha provocat que a la Xarxa sorgeixin nombrosos webs que tenen objectius similars. A les pàgines posteriors, quatre d'aquests webs que s'han inspirat en l'organització de Julian Assange.

fensa de les llibertats, sindicats, mitjans de comunicació i altres organitzacions. Qui aporti els documents filtrats decidirà si aquests, una vegada revisats i acceptats, poden ser utilitzats per tota la comunitat o només per parts de la mateixa. Un altre punt del programa estableix que el material es publicarà íntegrament i sense modificacions. “Nosaltres som simplement el mecanisme per acceptar documents de les fonts. I aquestes fonts decideixen també a qui volen donar els documents”, ha dit Domscheit-Berg.

OpenLeaks necessita uns 100.000 euros per cobrir les despeses d'infraestructura, una quantitat que els impulsors pensen que podria sortir de donacions i d'una fundació que es posarà en marxa a Alemanya. El lloc no serà realment opera-

tiu fins al cap d'uns mesos i caldrà veure, quan arribi el moment, com en resol el funcionament.

LOCAL I MEDI AMBIENT

GlobaLeaks (www.globaleaks.org) vol crear una xarxa mundial de nodes anò-

OpenLeaks, GlobaLeaks i EnviroLeaks s'apunten al fenomen, però marquen diferències amb WikiLeaks

nims que recullin filtracions locals i les faci arribar a mitjans, periodistes, blocaires, etcètera. “Som un grup de gent apassionada del pirateig, la llibertat d'expressió i la democràcia, que coneixem el poder que la tecnologia pot oferir a les persones, que sabem que la societat

de la informació està canviant el món i que volem aportar la nostra contribució al canvi. Procedim de diferents països i ens agradaria ampliar la comunitat amb altres grups i persones”, explica l'organització en el lloc web. I a la pregunta sobre per què han endegat el projecte contesten: “Perquè entenem que és una cosa útil, però, òbviament, també perquè és divertit. :-)”.

GlobaLeaks reconeix el respecte que li mereix el projecte de Julian Assange, encara que hi assenyalava cinc punts de diferències: funcionament (WikiLeaks és una organització centralitzada, GlobaLeaks vol un sistema distribuït); recursos humans (GlobaLeaks no creu que sigui viable el sistema de WikiLeaks, que necessita mitja dotzena de persones de plena dedicació i centenars

de col·laboradors, entre editors i advocats); finances (Globleaks diu que les despeses del WikiLeaks, uns 200.000 euros l'any, són inabastables); cobertura temàtica (WikiLeaks té un abast general i Globleaks vol tocar temes locals); i responsabilitats legals (Globleaks no edita ni selecciona, simplement fa arribar les filtracions als encarregats de publicar-les, que decideixen en funció del seu criteri, un mecanisme que segons aquesta organització en limita els problemes legals).

Per la seva banda, EnviroLeaks (<http://enviroleaks.org>), centrada en les polítiques dels governs i de les grans corporacions en l'escenari mediambiental, es defineix com “una font d'informació que omple el buit que hi ha entre el que els mitjans de comunicació ens permeten saber sobre el comportament ambiental destructiu del sistema industrial i la informació, i el material, sovint altament confidencial i polític, que ofereixen grups com WikiLeaks”.

El lloc web adverteix clarament que no és WikiLeaks i fa aquesta consideració legal: “EnviroLeaks no tracta amb informació governamental classificada. Si la filtració és il·legal al seu país de residència, no podem assumir la responsabilitat per la publicació d'aquesta informació. Trobi una altra organització si vol revelar alguna cosa d'aquesta naturalesa”. De moment, EnviroLeaks publica informes com el que atribueix a un pla oficial i interessat l'abandonament, als anys 60, del pes industrial del ferrocarril a Anglaterra i la seva substitució pel transport per carretera.

ESCENARIS POLÈMICS

Hi ha més exemples de llocs web que segueixen l'estela de WikiLeaks. BalkanLeaks (www.balkanleaks.eu) parla explícitament de combatre la delinqüència organitzada i la corrupció política en els Balcans i es presenta així: “Seguint l'exemple de WikiLeaks obrim

aquest lloc per promoure la transparència i lluitar contra el nexa de la delinqüència organitzada i la corrupció política en els Estats dels Balcans. Estem profundament convençuts que no estem sols en aquesta batalla. Hi ha un munt de gent que vol canviar els Balcans i els oferim la mà. Si teniu documents confi-

El líder d'OpenLeaks, enfrontat amb Assange, proposa sistemes més democràtics i una gestió amb regles estables

dencials relacionats amb temes polítics, criminals o financers i desitgeu compartir-les amb la premsa d'una manera segura i anònima, podeu utilitzar el nostre servidor segur i encriptat. Publicarem els documents després de revisar la informació.”

IndoLeaks (www.indoleaks.org) i Tuni-

Globleaks vol ser una xarxa de nodes anònims que recullin filtracions locals i fer-les arribar a periodistes, blocaires, etcètera

Leaks (<https://tunileaks.appspot.com>) tracten, respectivament, de les situacions a Indonèsia i Tunísia. El primer lloc, sense versió en anglès, ofereix poca informació sobre com funciona i els seus objectius. El segon, impulsat per *Nawaat.org*, un bloc col·lectiu tunisià que funciona des de l'any 2004, porta el lo-

Des de GlobalLeaks, justifiquen el projecte per la seva utilitat “però, òbviament, també perquè és divertit. :-)”

gotip de WikiLeaks i, de moment, el que fa és reproduir en exclusivitat els documents confidencials publicats per WikiLeaks sobre l'intercanvi d'informacions entre Washington i l'ambaixada nord-americana a Tunis. RuLeaks (<http://ruleaks.net>) també agermanada

amb el projecte d'Assange i que habitualment publica la versió en rus de WikiLeaks, ha agafat darrerament més protagonisme amb la publicació de temes locals. Per exemple, les fotos i detalls que envolten la suposada construcció, a prop del mar Negre, d'un palau del primer ministre rus Vladimir Putin que

costarà 1.000 milions de dòlars. BrusselsLeaks (<http://brusselsleaks.com>) és una altra proposta inspirada en WikiLeaks, però dedicada a la política oculta que té lloc a Brussel·les, la capital on es

prenen les grans decisions de la Unió Europea i on fa temps que actuen grans lobbys de pressió política i econòmica. Es fa les preguntes “Qui som?” i “Per què ens han de creure?” i dona aquestes respostes: “Ningú de nosaltres està afiliat a una indústria o a altres grups de pressió (...). Hem pensat que seria una

bona idea crear un lloc web per permetre als seus usuaris pujar arxius de manera anònima o enviar avisos o avanços de temes que podríem publicar nosaltres mateixos o enviar a persones re-

llevants perquè ho facin (...). WikiLeaks, amb qui no tenim cap relació més enllà dels ideals, va mostrar aquest poder. No esperem necessàriament revelacions escandaloses, si bé aquí hi ha una gran quantitat d'informació important”.

Des del punt de vista periodístic, és també interessant que alguns mitjans s'estiguin plantejant crear el seu propi sistema de recollida de documents, eliminant-ne els intermediaris. Bill Keller, director executiu del *New York Times* ha comentat recentment que aquest

diari està estudiant la possibilitat de crear un sistema similar al de WikiLeaks per rebre filtracions de manera secreta i segura. La unitat seria part del diari i funcionaria com una bústia anònima a Internet a través de la qual es podrien enviar documents mitjançant un sistema

codificat que no registraria cap dada dels informants. Si és concretés aquesta idea, el *New York Times* estaria en línia amb la cadena Al-Jazira, que recentment va llançar una “Unitat de Transparència”, amb propòsits similars i orientada al món àrab.

EnviroLeaks se centra en les polítiques dels governs i de les grans corporacions en l'escenari mediambiental

DUBTES I FUTUR

Tenen sentit i futur aquests llocs? Seran capaços de demostrar que són necessaris i independents, que poden sobreviure a les pressions i ser viables econòmicament? Podran consolidar-se? Què podem esperar informativament d'ells i d'altres exemples de “wikileaking” que

BalkanLeaks busca combatre la delinqüència organitzada i la corrupció política als Balcans

puguin sortir? Aquestes són algunes de les preguntes que és raonable fer-se davant d'un fenomen que tot just està començant. Enrique Dans, un dels principals analistes espanyols de l'entorn digital, les respon i expressa una opinió marcada per la prudència.

“El més important de WikiLeaks –ex-

Els webs IndoLeaks i TuniLeaks tracten, respectivament, de les situacions que es viuen a Indonèsia i Tunísia

plica– no és que filtri notícies, sinó com ho fa. D'una banda, aconsella i instrueix les fonts perquè enviïn aquestes notícies de la manera més segura possible, utilitzant cibercafés, proxis, la xarxa Tor, etcètera. I a més, hi afegeix una capa d'anàlisi, verificació i validació de fonts

que intenta impedir o reduir la incidència de filtracions falses i malintencionades, fetes en molts casos amb la finalitat de desacreditar una persona o institució o la mateixa WikiLeaks”.

Segons Dans, a partir d'ara viurem “tot un xarampi de ‘mini-WikiLeaks’ que, generalment, acabaran en males experiències, ja que cauran víctimes del descrèdit, de les conseqüències jurídiques dels seus errors, de la manca d'interès o d'una nul·la viabilitat econòmica. El WikiLeaks original, mentrestant, segurament seguirà un procés de consolidació, encara que la seva pròpia naturalesa impedeix una institucionalització excessiva. I possiblement sorgeixi algun imitador que pugui tenir transcendència o fins i tot resultar millor que l'original”. En la mateixa línia, dubta que els mitjans puguin implantar, sense problemes i contradiccions, un model “wikileaking” directe amb la mateixa intensitat i radicalitat que WikiLeaks.

“El periodisme nord-americà –reflexiona Dans– ha mantingut una puresa en la separació entre publicitat, finançament i continguts que els mitjans de molts altres països no han estat capaços de mantenir. En aquest sentit, un diari com el *New York Times* està en millor situació que altres a l'hora de desenvolupar un sistema d'aquesta mena. Si bé no està exempt de morts dins dels seus armaris, ni està gens clar que un sistema com aquest pugui funcionar si continua el camí d'amenaques a la Primera Esmena de la Constitució dels Estats Units que estem vivint. Seria lliure el *NYT* per publicar una filtració que comprometés l'Administració nord-americana, o per un ‘sentit de la responsabilitat nacional’ informaria primer als implicats? Tinc clara la resposta en el cas de WikiLeaks, però no la tinc tan clara en el cas del *New York Times*”.

per publicar una filtració que comprometés l'Administració nord-americana, o per un ‘sentit de la responsabilitat nacional’ informaria primer als implicats? Tinc clara la resposta en el cas de WikiLeaks, però no la tinc tan clara en el cas del *New York Times*”.

